Çiftlik Ziyareti ve Danışmanlık Raporu
Türkiye
10-15 Temmuz 2011

Lindell Whitelock
Teknik Danışman
World Wide Sires

Ön Bilgi:

Bu ziyarette, Özgür Taylak'a çiftliklerde hayata geçirilmek üzere Loğusa İnek İzleme Programları ve diğer konularla ilgili biraz eğitim temin ettim/verdim. Çiftlik ziyaretleri özellikle ABD'den sığır ithal eden büyük işletmelere yapıldı. Bu çiftlikler Samsun, Ankara ve Kastamonu bölgesinde olup 100 baş ile 500 baş arasında olan işletmeler şeklinde idi. Görüşmelerin başlıca konuları sıcaklık stresi, kaba yem kalitesi, yem hazırlanması, yem idaresi, kızgınlık tespiti ve döl verimi hakkında idi. Hemen hemen tüm işletmelerde aynı konular görüşüldü. Pennsylvania Devlet Üniversitesi Partikül Separatörü kullanılarak sığırlara rasyon içinde verilmekte olan etkin selülozun miktarı gösterildi.

Ziyaretim esnasında, yukarıda bahsedilen konularla ilgili pek çok sunum ve bilgiyi Ege Vet personeline verdim. Bu bilgiler sayesinde üreticilerin sorunlarını daha iyi anlayabilir ve tartışabilirler. Pek çok işletme yeni yatırımcılar tarafından kurulmuştu, bu sebepten ABD ırklarını kullanarak sürülerinde ırk ıslahı ve ilerleme sağlayacaklarını anlattık.

Sıcaklık Stresi:

Sıcaklık stresi Türkiye'de ziyaret ettiğimiz pek çok işletmede başlıca sorunlardan birisidir. Yüksek seviyelerde kurulmuş işletmelerde iyi bir esinti olmasına rağmen ineklerin ısı stresinden muzdarip oldukları açık bir şekilde görülmekteydi. Ziyaret ettiğimiz her çiftlikte soğutma sistemi gerekiyordu. Fakat, ilginç olan durum şudur ki hala duvarlı çiftlikler inşa edilmektedir, hatta ılık iklim koşulları olan yerlerde bile. İşletme sahipleri veya çalışanlar sıcaktan çok soğuktan korkmaktadırlar. Soğuk havanın inek üzerinde olumsuz etkisi çok azdır. Buna karşın sıcak hava sadece süt verimini düşürmekle kalmaz, aynı zamanda belirgin bir şekilde dölverimini de olumsuz yönde etkiler ve buna ilave olarak diğer başka sorunlara da yol açar. Örneğin kuru dönemdeki ineklerin şişmanlaması, buzağılama sorunları, metabolik sorunlar ve diğer benzer sorunlar sayılabilir.

Yüksek irtifadaki işletmelerde duvarsız barınaklarda fanlar sayesinde iyi bir havalandırma temin edilebilir, fakat Samsun bölgesi deniz seviyesinde olduğu için buradaki işletmelerde inekleri serinletmek için spreyler de gereklidir.

Ege Vet personelinin çiftlik ziyareti yaptığı zaman ısı stresinden etkilenmiş inekleri orada çalışanlara gösterip ve bu durumu anlatmalarını sağlayın. Isı stresinden etkilenen inekleri bu şekilde gösterip anlatarak çiftlikte çalışanları bu konuda aydınlatabilirsiniz.

Kaba Yem Kalitesi ve Karma Yemin Hazırlanması:
Gittiğimiz her işletmede inekler yem seçmekteydiler ve açık bir şekilde asidoz belirtileri vardı. İnekleri incelediğimizde geviş getirmedikleri görülmekteydi. Geviş getirmenin olmayışı rasyonda etkin selülozun bulunmayışının ve çoğunlukla da düşük pH seviyesinin açık bir belirtisidir.

Ruminasyonun olmaması, toplam karma rasyonun doğru karıştırılması (tüm işletmeler TMR sistemi kullanıyor) ve kaliteli kaba yemlerin hasat edilmesi ile düzeltilebilir. Partikül separatörünün yardımı ile mixer vagonda fazla karıştırma sonucunda selülozu ne kadar fazla tahrip etmekte olduklarını üreticilere gösterebildik.

Çiftliklerdeki başlıca sorun, geviş getirmeyi sağlamak için saman ve büyük miktarlarda uzun saplı kuru ot kullanmaları idi. Kuru otu parçalayacak ekipmanları olmadığı için, kuru ot ve saman iri parçalar halinde kalmaktadır. Bunun yanında, mikser vagon içinde karma yemi hazırlarken, yem hammaddeleri gereğinden fazla karıştırılmaktadır. Kuru ot veya saman, mikser vagona konmadan önce küçük boyutta kesilerek hazırlanmalı, sonra mikser vagonda diğer yem hammaddeleri ile karıştırılmalıdır. Bu şekilde yapıldığında, mikser vagondaki toplam miks rasyon gereğinden fazla karıştırılmamış ve karıştırılma süresi kısa tutulmuş olur. Türk çiftçileri hala ineklere saman vermenin gerekli olduğunda ısrar etmektedirler ancak günün sonunda yemliğe baktığımızda, bu bahsettikleri samanın yemlikte tüketilmediğini görmekteyiz. Bununla birlikte, mikser vagona koydukları samanı parçalamak amacıyla, mikser vagonu gereksiz yere fazla çalıştırarak, toplam miks rasyon içindeki iyi selülozu tahrip etmektedirler. Özellikle akılda tutulmalıdır ki, %54 ADF seviyesinde olan saman bir rasyona ilave edildiğinde, bu samanın %54'ü sindirilmeyecek ve (rumen içinde) rumeni tıkayarak süt üretiminde gerekli besin maddelerinin inek tarafından değerlendirilmesini engelleyecektir. Bu yüksek ADF değerine ilaveten, samanın NDF değeri de oldukça yüksektir (%85). Bunun anlamı da, saman tüketen ineğin kendini tok gibi hissetmesi ve genetik kapasitesinde olan verimi sağlayacak yem maddelerini tüketemeyecek duruma sokmasıdır.

Ziyaret ettiğimiz işletmelerde bize yonca hasat etme aralığının çok kısa olduğu söylendi. Bu durum, uygun hasatı güçleştirmektedir. Buna bağlı olarak, yoncanın doğru büyüme evresindeyken hasat edilmemekte olduğunu ve kaba yemin kalitesinin düşük olduğunu anladık. Eğer hasat aralığı kısa ise, işletme sahipleri yoncayı silaj olarak hasat etmeyi düşünmelidir. Yonca, yonca silajı yapmak için hasat edildiğinde, 1 yıl içinde daha fazla yonca kesimi yapabileceğiz ve bu da, bize toplam miks rasyon içinde daha etkin selüloz temin etme imkanı verecektir. Ayrıca, yonca silajı toplam miks rasyona nem temin edeceğinden, kullanılmakta olan rasyonlarda kuru rasyon sorunu engellenmiş olacaktır. Yemdeki protein ve enerji değerini maksimize etmek, selülozu da minimize etmek amacıyla, iyi yonca silajı yapmak için en önemli husus, yoncayı doğru büyüme evresinde iken hasat etmektir.
Kuru madde seviyesini maksimize ederek, besin maddelerini en iyi seviyede temin etmek amacıyla, en doğru hasat zamanı, yonca bitkisinin tomurcuklandığı evredir.

Aşağıdaki grafik, yonca bitkisinin verimi ile beslenme değerleri arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

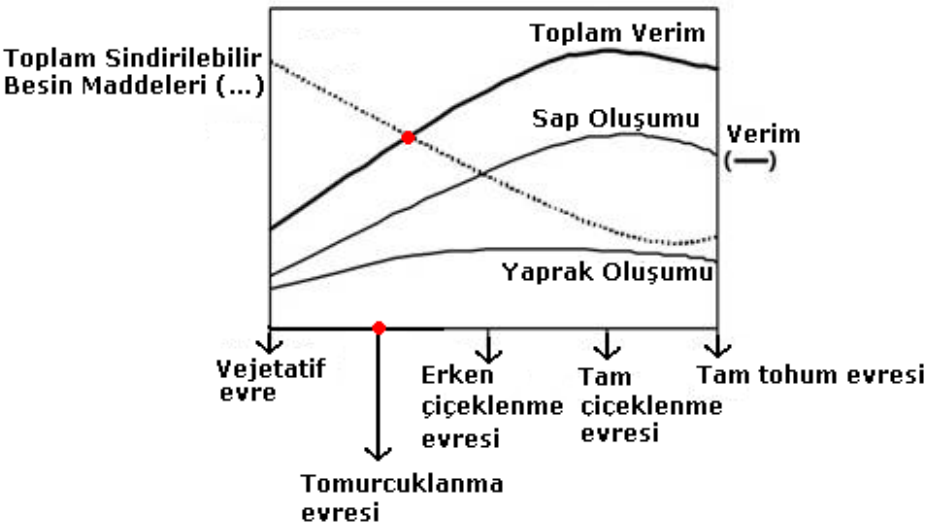

Yonca verimi (rekolte) ve hasat zamanlarına göre kalite.

Grafiğe bakarak lütfen toplam sindirilebilir besin maddelerinin bitki erginleştikçe nasıl azalmakta olduğuna dikkat ediniz. Toplam verim artacaktır fakat bizim hedefimiz besin maddeleri hasat etmektir; sadece yem hammaddeleri değil. İdeal hasat zamanı, toplam sindirilebilir besin maddeleri eğrisi ile toplam verim eğrisinin birbiri ile kesiştiği noktadır ki bu nokta, yonca bitkisinin tomurcuklanma evresine yakın zamandır. Bu evrenin geciktirilmesi, yonca bitkisinde daha çok sap olmasına ve buna bağlı olarak yonca bitkisinde ADF değerinin yükselmesine yol açar. Bu da, söz konusu yonca bitkisinin inek için daha az sindirilebilir duruma gelmesine yol açar. Çiftlik hayvanları için iyi kalitede kaba yem elde etmekte en önemli husus, doğru zamanda hasat yapılmasıdır.

Yüksek kalitede yonca silajı yapmak için aşağıdaki doğru adımlar takip edilmelidir:

1) Yonca bitkisi doğru nem seviyesinde olduğunda hasat edilmelidir. İstenen doğru nem seviyesi % 65-70'tir. Daha yüksek bir nem seviyesinde hasat edilir ise, silajda kötü fermentasyona yol açar. Bu sebeple, silaj için hasat edilecek yoncanın doğru nem seviyesinde olması şarttır.
2) Teorik olarak, 12 mm'lik uzunlukta olacak şekilde yoncayı parçalayınız. Bu uzunluk hedeflendiğinde, kesim sonunda yonca materyali daha uzun bir şekilde kesilmiş olur ve bu da, silajın geviş getirmeyi teşvik etmesine imkan tanır.
3) Kesilmiş olan yonca silajı, kısa sürede silaja doldurulmalıdır.
4) Silajı iyice sıkıştırın.
5) Silajın üzerini plastik naylon ile örtün.
6) Silajı kullanırken doğru yem ve idare pratikleri kullanın.

Döl verimi:

Ziyaret ettiğimiz çiftliklerde, ABD'den gelmiş gebe düveler bulunmaktaydı. Bu düvelerin doğum yaptıktan sonra etkin bir şekilde lohusa takip programına tabi tutulması ve kızgınlık takiplerinin iyi yapılarak zamanında gebe bırakılmaları hususu çok önemli olacaktır. Ziyaret edilen işletmelerde, söz konusu bu programların detayları çalışanlarla paylaşıldı ve çiftliklerdeki sığırlar incelenerek, bu kontrollerin nasıl yapılacağı aktarıldı. Ziyaret sonunda, ziyaret edilen her çiftlikle ilgili özet değerlendirmeler çiftlik sahipleriyle tartışıldı.

Ziyaret edilmiş olan çiftliklerde eski geleneksel yöntemlerle süt sığırcılığı idaresi hedeflendiği gözlenmiştir. Bu işletmeler, Ege Vet'in müşterisi oldukları için ve Ege Vet'ten sperma almakta oldukları için, onların başarılı olmaları ve kullandıkları boğa spermalarından başarılı sonuçlar elde etmeleri, bizler için önemli olacaktır. Bu işletmelere, Ege Vet ekibinin ziyaretlerini sürdürerek, elde etmiş olduğumuz bulgularla ilgili olarak yardım edip doğru yöne gitmelerini temin etmelerinde fayda görmekteyim.

Saygılar sunarım,
Lindell Whitelock
Teknik Danışman
World Wide Sires